1938 ий
21
июнь
№ 54 (437)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетар-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

МАРИЙ АССР КОНСТИТУЦИЙЛАН ИК ИЙ

Марий АССР Конституций приниматлымылан таче ик ий темын. Тиде Конституций почеш, Марий АССР Верховный Советыш 26 июньышто первой гана сайлаш тӱҥалына.

Октябрьский социалистический революций деч ончыч моло шемер калык гаяк шемер марий калыкын нимогай праваже уке ыле. Помещик, купец, лесопромышленник, кулак, поп, урядник кид йымалне пызырнен эксплотироватлалт илен. Адак ӱмбачше тунемдыме-пычкемыш, социальный чер, трахом, сифилис молат луштыртеныт.

Октябрьский революций деч вара коммунист партий вуйлатыме почеш ожно шеҥгелан кодшо шемер марий калыкат руш пашазе калыкын полшымо дене, чыла советский калык дене пырля социалистический строительствышке активне участвоватла.

Союзысо значенян Марбумкомбинат, Лопатинский древкомбинат, Красногорский лесозавод да молат, шочыныт. Тыгыде кресаньык озанлык кугу коллективный колхозный озанлыкыш вончен. Республик кӧргысӧ 19 МТС-ште ял озанлык, комбайн, трактор да моло сложный машинат шӱдӧ дене шотлалтыт. Республикыште кум ВУЗ, лесотехнический, педагогический да адак коммунистический ял озанлык школ, 39 педучилище да кыдалаш школ, 141 пелэ кыдалаш школ да шӱдӧ тӱҥалтыш школ шотлалтыт. Ожнысо лавраш некультурный ола гыч Йошкар-Ола культурный республиканский центрыш савырнен. Социалистический строительстве виянгын, кушкын толмо дене пырля родинлан преданный у кадр, патриот-шамыч кушкын толыныт. Теве СССР-н Верховный Советыш депутатлан пашазе стахановка-комсомолка Толстова Нюрам, колхозница, стахановка-комсомолка Сергеева Мариям, председатель колхоз, орденоносец—Игнатьевым да молымат коммунистический партий да тудын вождьшо Сталин йолташ куштеныт. Теве кызытат Марий АССР гыч РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидатлан, партийлан, шкенан родинлан преданный еҥ-шамыч В. М. Архиповым, Т. И. Кавалеровым, М. М. Поповам, Пивоваровам регистрироватлыме. Тугак Марий АССР Верховный Советыш кандидатлан, пиялан илыш кондышо, коммунистический партийын да чыла шемер калыкын вождьшо И. В. Сталин да тудын лишыл соратникше В. М. Молотов, пашазе кокла гыч стахановец Костиным, трактористка - стахановка, комсомолка Афанасьева Мариям, Новоселова Аннам, туныктышо комсомолка Беляевам да молымат регистрироватлыме.

Тиде пиялан илышнам троцкистско-бухаринец, буржуазно-националист кашак, капиталист-шамычлан ужалынешт ыле. Славный Советский разведке да чыла советский калык полшымо дене нунын заговорыштым чараш луктын разоблачитлен. Ончыкыжо млана эша утларак бдительностьым кӱш нӧлталын, гад кашакын кодшо вожыштым кӱрышт пытарыман.

26 июньышто кажне избиратель РСФСР ден МАССР Верховный Совет депутатыш коммунист ден беспартийный блокын кандидатше верч голосоватлаш тӱҥалеш. Шке йӱкыштым партийлан, родинлан мучашдымын преданне еҥ-шамычлан пуа.

Конвеер гыч лу тӱжем „ЗИС 101" куштылго автомобиль лектын

Сталин лӱмеш Московский автозавод коллектив пӱтынь калык пайрем—РСФСР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтын,—производствене у сеҥымашке шуын.

15 июньышто кечывалым конвеер гыч кум тӱжеман „ЗИС-101" куштылго автомобиль лектын. Кажне у машинан качествыже саемдалт лукталтын. Кузовым чиалтымаш, кӧргӧ пырдыжым ыштымаш, под'емно механизм ден винтиляционно окнам ыштымаш, электрооборудоване ден приборым ыштымаш ятырак саемын.

ПРИМЕРНЫЙ АГИТАТОР

„У вий" колхозышто (У-Тор'ял район) агитаторлан Ибраев йолташ ышта. Тудо колхозник коклаште РСФСР ден МАССР Верховный Советыш сайлыме нерген положенийым. Конституцийым умылтара. Кызыт депутатыш кандидат верч агитацийым ышта, Ибраев йолташ занятийыш сайын ямдылалт толеш. Занятийыште картым применятла. Адак пырдыж газет лукмашым организоватлен. „У Вий" колхозын колхозникше-шамыч сайлыме кечым куанен вучат.

Яшметов П.

РСФСР ден МАРИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТЫШ КАНДИДАТ-ШАМЫЧ

Йошкар-Ола городской избирательный округышто РСФСР Верховный Совет депутатыш да Сернурский избирательный округышто Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидат

Василий Михайлович АРХИПОВ

Василий Михайлович Архипов 1908 ийыште Омск олаште пашазе ешеш шочын. 1921 гыч 1925 ий марте Архипов йолташ типографийыште наборщиклан ыштен. 1925 ий гыч 1936 ий марте вуйлатыше комсомольский пашаште лийын: Омск оласе кокымшо горрайкомын секретарьже, комсомол горком орготделын вуйлатышыже, ВЛКСМ Омский окружком орготделын вуйлатышыже, а варажым тудын секретарьже, комсомол Сибирский крайком орготделын вуйлатышыже ыле.

Комсомолын IX сездыштыже Архипов йолташ ВЛКСМ ЦК составыш сайлалтеш да юный пионер-шамыч бюро председательын заместительжылан пашам ышта.

1934 ий декабрьыште Архипов йолташ комсомол Курский обком секретарьлан сайлалтын, тушто 1936 ий март марте пашам ыштен.

Комсомолын X сездыште Архипов йолташ ВЛКСМ ЦК членыш кандидатлан сайлалтеш, а 1938 ийыште комсомолын ЦК членыш кусаралтеш.

1936 ий гыч Архипов йолташ РСФСР Наркомпросын главный инспекторжылан, а варажым вуйлатыше кадр отдел вуйлатышылан ышта. 1937 ий мучаште Наркомпрос партком секретарьлан сайлалтын.

В. М. Архипов йолташ 1927 ий гыч ВКП(б) член, а комсомолышто 1924 ий гыч шога. Ик кана веле огыл вуйлатыше партийный ден комсомольский органыш сайлалтын: партий Омский окружной комитет пленум ден бюро член ВКП(б) Курский обком пленум член да бюро членыш кандидат лийын.

1938 ий 20 майыште ВКП(б) Маробком пленум В. М. Архипов йолташым партий Марий областной комитетын первой секретарьже обязанностьым шуктышылан пеҥгыдемден.

Марбумкомбинат, Марбумстрой, Лопатинский древкомбинат, „Красный Волгарь", судоремонтный завод пашазе, инженерно-технический пашаеҥ да служышо-шамычын предвыборный погынымашлаштыт, тугак колхоз учебный заведене ден общественный организаций-шамычын пеш шуко коллективыштышт Архипов йолташын кандидатуржо РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидатлан палемдалтын.

Горно-Марийский избирательный округышто РСФСР Верховный Совет депутатыш да Моркияльский избирательный округышто Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидат

Тимофей Ильич КАВАЛЕРОВ

Тимофей Ильич Кавалеров 1905 ийыште Кужеҥер район, Аганур ял совет, Саламатнур ялысе йорло кресаньык ешеш шочын.

1918 ийыште Тимофей Ильич тӱҥалтыш школым тунемын лектеш, варажым икмыняр жап двух классный школышто тунемын, а 1920 ий гыч 1925 ий марте ачажын озанлыкыштыже пашам ыштен. Тимофей Ильич 1925 ийыште комсомолыш пура. Тиде ийыштак шыжым Шернур кантком Кавалеров йолташым Йошкар-Ола I ступень Совпартшколыш тунемаш командироватлен. Совпартшколым тунем пытарымек Лаж'ял лудмо пӧртыштӧ избачлан ышташ тӱҥалын. Тиде жапыштак верысе комсомольский ячейкын секретарьжылан ыштен. Варажым ВЛКСМ Шернур канткомын райорганизаторжылан, тидлеч вара Марий-Солаште да Кужеҥерыште избачлан ыштен.

1927 ийыште Кавалеров йолташ ВКП(б) членыш кандидатлан приниматлалтын, а 1929 ийыште ВКП(б) членыш кусаралтын. Тиде ийыштак ВКП(б) Шернур райком Кавалеров йолташым пропагандист-шамычым ямдылыме областной курсыш тунемаш колта. Курс гыч пӧртылмек, тудо ВКП(б) Шернур райкомын дела управляющийжылан ышташ тӱҥалын да тиде жапыштак внештатный пропагандистлан ыштен.

Кавалеров йолташын способный улмыжлан да кушкын шогымыжлан кӧра, 1930 ийыште тудым ВЛКСМ Шернур кантком секретарьлан выдвигатленыт. Икмыняр жап гыч Кавалеров йолташ Моркыш кая да тушто ВЛКСМ райком секретарьлан пашам ышта.

Тидлеч вара Кавалеров йолташым „Ӱрвезе Коммунар" — областной комсомольский газет редакторын заместительжылан назначитлат, варажым Морко район газет редакторлан колтат, пытартышлан ВКП(б) Морко райкомын культпроп отделжым вуйлатен. 1933 ий сентябрьыште Кавалеров йолташ Москошко, Сталин лӱмеш Восток шемер-шамыч Коммунистический Университетыш тунемаш колталтеш. Университетым тунем пытарымек Марий АССР-ыш пӧртылеш да ВКП(б) Параньге райком секретарын заместительжылан сайлалтеш.

1937 ий июльышто Кавалеров йолташым ВКП(б) Марий Обком аппаратыш выдвигатленыт. Тыште эн первойжым парторг-шамыч руководящий отделын инструкторжылан, варажым школ ден наук отдел вуйлатышылан да тидлеч вара печать ден издательстве отдел вуйлатышылан пашам ыштен. Кызыт Кавалеров йолташ Марий АССР Исполком председатель обязанностьым шуктышылан утвердитлалтын.

МАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТЫШ КАНДИДАТ-ШАМЫЧ

Йошкар-Олинский сельский избирательный округ

Роман Михайлович МАМАЕВ

Роман Михайлович Мамаев 1903 ийыште У-Тор'ял район, Кузнецовский ял совет, Эркан-сола ялеш, середняк кресаньык ешеш шочын. Ачаже колымеке

Роман Михайлович кугызаже дене воспитыватлалтын да тунамак тудо тӱҥалтыш школышто тунемын. 1914 ийыште тӱҥалтыш школым тунем пытарен.

1922 ийыште тудо 1-й ступень совпартшколыш тунемаш пурен. 1925 ий октябрь гыч 1927 ий сентябрь марте Пашазе - Кресаньык Йошкар Армийыште служитлен, тушто тудо полковой школым тунем пытарен. 1927 ийыште тудо уэш Йошкар - Ола совпартшколыш тунемаш пурен да тушто 1928 ий октябрь марте тунемын. 1936 ийыште Мамаев йолташ ВКП(б) ЦК пеленсе заочно курсын Горьковский отделеныжым тунем пытарен.

ВКП(б) членыш кандидатлан тудо полковой школышто курсант улмыжо годымак 1926 ий августышто пурен, а 1927 ий июньышто партийын действительный членышкыже кусаралтын.

1928 ийыште партийный организаций Мамаев йолташым ОГПУ—НКВД органлашке пашам ышташ колтен да тыште тудо 1937 ий декабрь марте ыштен.

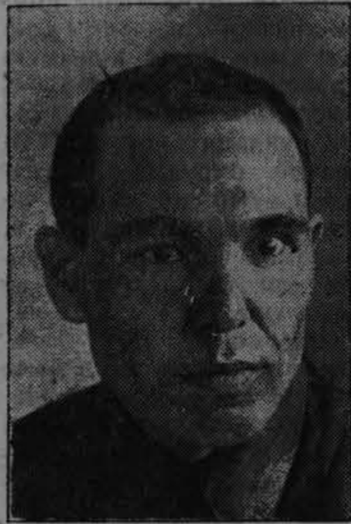
Р. М. Мамаев йолташ 1931 ий гыч 1937 ий марте ВКП(б) Марий-Турек райком бюрон, а вара ВКП(б) Оршанке райком бюрон членжылан шоген.

1937 ий декабрьыште партий Областной Комтетын Пленумжо Р. М. Мамаев йолташым ВКП(б) Маробкомын кокымшо секретарь обязанностьшым шуктышылан пеҥгыдемден.

Алексеевский избирательный округ

Василий Ильич ТОВАШОВ

Товашов Василий Ильич Морко район, Аринский ял совет, Нур'ял - Карамас ялыште ик марда кресаньык ешеш 1906 ийыште шочын. 8 ийашыже годым, тудо Нур'ял-Карамасовский церковно-приходский школыш тунемаш пура. Тиде школым тунем лекмек, Аринский двухклассный училищыште тунемеш. 1918 ий гыч Товашов йолташ ачажын озанлыкыштыже па-

шам ышта. 1925 ийыште шке ялыштыже комсомольский ячейкым организоватла да тыште ячейке секретарь лийын ышта.

1926 ий мартыштӗ ВЛКСМ райком Аринский Товашов йолташым лудмо пӧрт вуйлатышылан колта. 1926 ийыште Товашов йолташ ВКП(б) кандидатыш приниматлалтеш. 1928 ийыште Товашов йолташым ВКП(б) Морко райком райкомыш паша ышташ налеш. 1929 ийыште тудо партий членыш кусаралтеш. 1930 ий гыч Морко районышто народный следователь лийын ышта, а 1931 ийыште Товашов йолташ Горький олашке правовой школышко тунемаш пура. Тунем пытарымек У-Тор'ял районыш прокурорлан назначитлалтеш.

1935 ий май гыч 1937 ий декабрь марте Косолоп районышто прокурор лийын ышта. Тыште контрреволюционный элемент ден церковник-шамычын влияньышт деч колхоз-шамычым утарышаш верч Товашов йолташ кугу пашам ышта. Пашам сайын да активнын ыштымыжлан тудо кум гана премироватлалтын. 1937 ий декабрь гыч тений февраль марте ВКП(б) Косолоп райком секретарь лийын ышта. 1938 ий февраль гыч ВКП(б) Обком Товашов йолташым Марий республикын юстиций калык комиссаржылан выдвигатла.

Виловатовский избирательный округ

Николай Алексеевич СЕМЕНОВ

Николай Алексеевич Семенов 1901 ийыште У-Тор'ял район, тиде ял советысе Изи-Пызак ялыште, йорло кресаньык ешеш шочын.

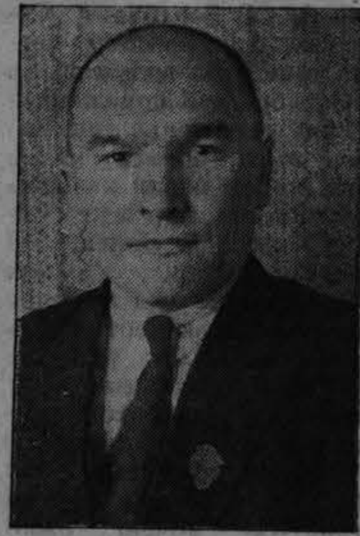
9 ияш улмыжо годым Николай земский училищыш тунемаш пурен.

Земский училищым тунем пытарымекыже Николай Алексеевич двухклассный школыш пура да тудым 1918 ийыште тунем пытара, тиде ийыштак Советск оласе педтехникумыш пура, тушто 1924 ий марте тунемеш. 1924 ийыште 4 - ше курсышто улмыжо годым Николай Алексеевич Шернур педтехникумыш кусаралтеш.

Советск педтехникумышто улмыжо годым Семенов йолташ ВЛКСМ членыш пура, тыштак комсомольский руководящий пашаште лиеш. В. И. Ленин йолташ колымылан ик ий темме лӱмеш Семенов йолташым ик эн сай комсомолец улмыжлан ВКП(б) членыш кандидатлан пу ртат. 1926 ийыште Семенов йолташым партий членыш кусарат.

1926 ий гыч 1928 ий марте Семенов йолташ КОНО вуйлатышылан да инструкторлан ышта, варажым тудым советский строительстве корно дене Маробисполком отдел инструктор пашаш налыныт.

1931 ийыште Семенов йолташ Морко медрабфакым вуйлаташ колталтеш. Варажым Йошкар-Ола медтехникумым вуйлата. 1934 ий гыч 1935 ий марте Шернур педтехникум директорлан ышта. 1935 ийыште

Семенов йолташ Марпединститутыш исторический факультетын кокымшо курсышкыжо тунемаш пура.

Институтыш пурымыжо годсек Семенов йолташ институт партком членлан шоген, партком секретарь обязанностьым шуктен.

1938 ий мартыште ВКП(б) Обком Семенов йолташым „Марий Коммун" газетын ответственный редакторжылан налын.

Еласовский избирательный округ

Константин Сергеевич ИВАНОВ

Константин Сергеевич Иванов 1895 ийыште Еласал район Юнго Кушерга ялыште йорло кресаньык ешеш шочын. Тунемашыже тудлан тугак ыш верешт. 1915 ий апрельыште тудым кугыжан армийыш налыч.

Империалистический сарыште 3 ий годым илен, тудо 1919 ий мартыште фронт гыч мӧҥгыжӧ пӧртылын. Мӧҥгыштыжӧ Константин Сергеевич пел ийымат ыш иле, Йошкар Армийыш служитлаш, самырык Совет республикым иностранный интервент-шамыч деч аралаш кайыш. Тудо Восточный фронтышто, Кронштадтыште да моло вереат кредалмаште лийын.

1921 ий июньышто Йошкар Армий гыч пӧртылмыжӧ деч вара Иванов йолташ таче мартеат ял озанлык пашам ышта. 1934 ий ноябрьыште тудо „У жера" колхозыш пурен. Ончычын тудо рядовой колхозниклан ыштен, пашам честне, сайын шуктымыжо дене тудо моло-шамыч кокла гыч ойыртемалт шоген. Садланак кӱчык жап гыч тудым полеводческий бригадым вуйлаташ шогалтат. Тудын вуйлатымыже почеш бригадыже кугу сеҥымашым ыштен. 1934 ийыште колхоз уржам гектар гычын 9,5 центнерым велэ налын ыле гын, 1935 ийыште уржам гектар гыч кыдал шот дене 23 центнерым налме. А Иванов йолташын бригадыже уржам гектар гыч 27 центнерым налын. Тидын дене Константин Сергеевич Иванов кӱкшӧ урожай верч кучедалше-шамычын Всесоюзный совещаньыштышт (1935

ий декабрь) участвоватлаш заслужитлен. Урожайым нӧлтымаште кугу сеҥымашым ыштымыже верч правительстве Иванов йолташым Трудовое Красное Знамя орден дене наградитлен.

1936 ий декабрь гыч Иванов йолташ сочувствующий-шамыч группышто шоген, 1937 ий апрельыште тудым ВКП(б) членыш кандидатлан приниматлыме.

Лоскутовский избирательный округ

Александр Игнатьевич ФЕДОРОВ

Александр Игнатьевич Федоров йолташ 1904 ийыште, Шернур район, Ӱлыл Мушко ялеш, йорло кресаньык ешеш шочын. Тудо 11 ияшак вольыкым кӱташ

тӱҥалын. Кум ий годым вольыкым кӱтен, йӱкштыжымат, шокшыжымат ятыр ужын.

Федоров йолташ Кугу Октябрьский революций деч вара гына илыш корным муын. 1930 ийыште тудо ешыже дене пырля колхозышко пура. 1934 ий марте колхозышто рядовой членлан ышта. Шкенжын практический пашаштыже тудо колхозный илышлан, пашалан уло шӱмжӧ дене преданне улмым ончыктен. Санденак варажым тудым кладовщиклан выдвигатлат.

1934 ийыштак „У кече" колхозын колхозникше ден колхозницаже - шамыч Александр Игнатьевичым колхоз председательлан сайлат.

Федоров йолташ эн первояк колхозым организационно да хозяйственне пеҥгыдемдышаш верч кучедалаш тӱҥалеш. Тиде пашашке чыла колхозник ден колхозница-шамыч ушнат. Федоров йолташын организаторский способностьшо кугу, массым организоватлен мошта. Колхозын кӱкшӧ урожайже верч, социалистический животноводство верч кучедалмашым организоватлен. Ӱмаште ик трудоденьлан 20 килограмм киндым налыныт. „У кече" колхоз районышто ончыл колхозлан шотлалтеш.

1937 ийыште СССР Верховный Советыш сайлыме годым Шернур избирательный округысо избирательшамыч Федоров йолташым Национальность Совет депутатлан сайленыт. Федоров йолташ ВКП(б) членыш кандидат. 1938 ийыште Федоров йолташым Марий АССР Исполнительный Комитет председательын заместительжылан пеҥгыдемдыме.

Йошкар-Олинский центральный избирательный округ

Петр Михайлович ФУФЫГИН

Петр Михайлович Фуфыгин 1900 ийыште, Марий АССР, Юрино поселкышто пашазе-кожевник ешеш шочын.

1912 ий гыч 1914 ий марте Петр Михайлович коваште заводышто пижгомым ургымаште пашам ышта. 1914 ийыште Юринский училищыш тунемаш пура, тиде жапыштак тудо йӱдым заводвладелецлан пижгомым урга.

1919 ий июньышто Фуфыгин йолташ Йошкар Армий радамыш кая, тыште 1922 ий марте служитла, восточный фронтышто батальонын полевой телеграфный станций начальниклан ышта, вара кавказский ден закавказский фронтлаште военный телеграфистлан служитла. Йошкар Армий гыч пӧртылмекше адак производствышто ышташ тӱҥалеш.

1924 ийыште Юринский парторганизаций Фуфыгин йолташым ВКП(б) членыш кандидатлан приниматла, а 1925 ийыште ВКП(б) членыш кусаралтеш.

1925 ийыште Петр Михайлович заводской комитет секретарьлан, а ик мыняр жап гыч председательлан сайлалтеш. Варажым кожевник-шамыч профсоюзный областной комитет председательлан сайлат. Умбакыже Юринский пашазе кооператив правлене председательлан ышта. 1929 ий август гыч 1931 ий марте Марпотребсоюзын торговый отдел вуйлатышыже. 1931 ий гыч Марпотребсоюзын лесосекций правлений председательлан 3 ий годым ышта. Вара Козмодемьянскыште, Йошкар-Олаште торгайме пашаште ышта, 1934 ий март гыч рабкооп пытымек Фуфыгин

йолташ Йошкар-Ола рабкооп правлений председательлан шога.

1938 ий январьыште Фуфыгин йолташ Йошкар-Ола городской коммунальне озанлык вуйлатышылан, вара горсовет председатель заместительлан утвердитлалтеш. Кызыт Йошкар-Ола горсовет председательлан ышта.

1934 ий гыч Петр Михайлович Йошкар-Ола горсовет член, а 1938 ий гыч горсовет президиум член.

Кумьинский избирательный округ

Виктор Ефимович ЕРОФЕЕВ

Иоласал район, Вержуково ялеш 1911 ийыште шочшо Виктор Ефимович Ерофеев 6 тылзаш улмыжо годымак ачаж деч посна кодын. 6 ияш улмык годым тудо кулак-шамыч дене пашам ышташ тӱҥалын. Кол кучымо сетьым лушкы-

до йоча кидше дене пидын. Кулак-шамыч дене Виктор 3 ий годым орланен ыштыш. 9 ияш улмыж годым Виктор Ефимович тӱҥалтыш школыш тунемаш пурен кертын. Телым тунемын, а кеҥежым адакат кулак-шамыч дене пашам ыштен, кӱтым кӱтен.

Совет власть тудлан умбакыже тунемаш йӧным пуыш. 1926 ийыште 15 ияш Виктор Ефимович Сурский 7 ияш тунемме школыш пура. Тиде школышто тунемме жапыште Виктор Ерофеев ончычын пионерыш пурыш, а варажым Ленинский Комсомолын членже лие.

1930 ийыште Ерофеев йолташ 7 ий тунемме школым сайын тунем пытарыш да Йошкар-Олаште учитель-шамычын краткосрочный курсышко пурен. Тиде ийыштак Виктор Ефимовичым Ширококундышский тӱҥалтыш школ вуйлатышылан шогалтат, да тудо таче мартеат тиде школыштак пашам ышта. Шке тӱн пашаже деч кӱрылтде тудо 1937 ийыште педагогический училищым заочно тунем пытарыш.

Ерофеев йолташ учительын почетный пашажым сайын шукта. 8 ий жапыште тудо пеш шуко йочам туныктен луктын, шуко пионер ден комсомолецым воспитатлен. Ерофеев йолташ эртыше 8 ий жапыште вашталтдеак колхозын ревизионный комиссийын председательжылан, тугак сельпон ревизионный комиссий членжылан шога.

ДОВЕРИЙЫМ ОПРАВДАТЛЕМ

Тений февраль тылзыште ВЛКСМ Обком пелен пропагандистский курс почылто. Йоласал райкомол тиде курсыш мыйым тунемаш колтыш. Курсыш тунемаш толмем годым мый политикым начар шинчем ыле. Тиде курс пеш шуко палымашым пуыш. Кызыт мый ВКП(б) историй дене да моло йодыш денат сайын вашмутым пуэн кертам. Курсым чыла предмет денат отлично сдатленам.

Курсышто мыйым комсомольский организацийыш членлан сайленыт. ВЛКСМ Обкомын поручитлымыже почеш апрель тылзе гыч тиде курсын вуйлатышыжлан ыштышым.

Йоласал районышто политик тунеммашым начар шындыме. Садлан мыйым ВЛКСМ Обком тушко политучебо отдел вуйлатышылан колташ ыштен. Тиде почетный задачым мый честь дене шукташ тӱҥалам.

Столяров Е. К.

ВЛКСМ Обком пелене пропагандистский курсын выпускникше.

Агитфургоным организоватлыме

ВКП(б) ден ВЛКСМ Морко райком избиратель-шамыч коклаште агитационно-массовый пашам ышташлан райцентр гыч 20 партиец ден комсомолец-шамычым верлашке колтыш. Кызыт избиратель коклаште депутатын кандидат верч агитацийым ыштат. Пырдыж газет лукмашым организоватлат. Первичный комсомольский организацийлаште ВЛКСМ Обком III пленумын решений-шамычым умылтарат. Адак избиратель шамыч ден чӱчкыдын погынымаш лиеда, а тудын почеш куанымаш кас эртаралтын, тушто куштымаш, мурымаш, модмаш да тӱрлӧ музык шоктымаш лийын.

Майский Йыван.

Ӱдрамаш молодежь дене пашам ыштыман

„Кугу - Нур" колхозысо несоюзный молодежь (Морко район) ВЛКСМ Маробком III пленумын решенийжым лончылышт да тудым келшышылан шотлышт. Тиде тылзыште комсомолыш пураш 20 еҥ йодмашым пуэн. Нуным кызыт комсомолыш приниматлыме.

Комсомолышт пурышо-шамыч пашам ышташ тӱҥальныт. Нуно колхозник-шамыч коклаште агитаций пашам ыштат.

Комсомольский организацийын вийже дене футбольный ден волейбольный площадкым ыштыме. Физкультур пашам комсомолец Андреев ден Пауткин йолташмыт моштен вуйлата.

Туге гынат, ӱдырамаш молодежь коклаште пашам ситыдымын ышталтеш. Колхозышто 42 ӱдыр уло, а комсомолыш 4 ӱдыр гына пурен. Тиде Морко райкомолын ӱдрамаш молодежь дене пашам лушкыдын ыштымыжым ончыкта.

Майский Йыван.

Зачетым отлично сдатлат

28-ше май гыч Йошкар-Ола музыкальне-театральный учелищын театральный отделенийыште зачет тӱҥале. Тунемше-шамыч зачетым сайын ямдылалтын вашлийыч. Тетральный отделенийын II-шо курсыштыжо тунемше Яндыбаев Миклай зачетым первой екеч гычак отлично сдатлаш тӱҥале. Тудо актерский мастерство, историй, танец, ритмика, русский язык да моло предмет-шамычымат отлично сдатлен. Тыгак тиде курсыштак тунемше Зайцева Антонида зачетым чыла предмет денат отлично сдатла.

Потапов.

Комсомольский организаций кушкеш

„Моряк" колхоз пеленсе первичный комсомольский организаций (Звенига район) политик тунеммашым сайын организоватлен. Политзанятий план почеш эрталтеш. Комсомолец-шамыч занятийыш ямдылалтын коштыт. Политучебыш несоюзный молодежымат шупшмо. Нине молодежь кокла гыч комсомолын тӱн задачыжым тунемын, комсомол радамыш пурат. Комсомольский организаций ончыч 4 еҥ дене веле организоватлыме ыле гын, а кызыт организацийыште 16 комсомолец шотлалтеш.

Кашин Е.

РАЙКОМОЛ ДЕЧ ПОЛЫШ КӰЛЕШ

„Чодра химик" промколхоз пеленсе комсомольский организаций (Звенига район) пашам пеш начар ышта. Комсомолец да несоюзный молодежь коклаште политико - воспитательный паша огеш ышталт. Политучебо эреак кӱрлтеш. Комсомольский погынымаш пеш шуэн лиеш, тудыжат ямдылалтде, нимогай критик деч посна эрта. Воспитательный пашам начарын ыштыме денак комсомолец-шамыч коклаште хулиганстве, йӱмаш шарлен. Комсомольский организацийын кушмашыже йӧршын уке. Несоюзный молодежь-шамыч йӱын, хулиганланен коштыт. Комсомолец-шамыч, нунын коклаште воспитательный пашам ыштыме олмеш, шкештак нувын дене пырля йӱыт.

Звенига райкомол да тудын секретарьже Салмин йолташ тиде комсомольский организацийын пашажым саемдаш огыт шоно. Райком секретарь Салмин йолташ „Чодра химик" промколхоз пеленсе комсомольский организацийыш ик канат толын огыл. Райкомол деч комсомольский организаций пашажым саемдаш полшаш йодына.

А. Ф. Чапаев.

Йошкар-Ола партийный организацийын 4 конференцийже

17 июньышто конференцийын кас заседаньыштыже закрытый (тайне) голосоване дене ВКП(б) Горком пленум членлан тыгай еҥ-шамыч сайлалтыныт: 1. В. М. Архипов, 2. А. И. Карачаров, 3. М. А. Павлов, 4. П. М. Фуфыгин, 5. М. М. Румянцев, 6. А. Ф. Кашников, 7. Р. М. Мамаев, 8. Я. И. Абрамов, 9. А. Г. Овчинников, 10. П. А. Мелединн, 11. А. К. Кленов, 12. А. В. Домрачев, 13. В. А. Кузнецов, 14. Н. П. Рябчиков, 15. Т. И. Кавалеров, 16. А. Г. Павлова, 17. М. Г. Перов, 18. Н. А. Платов, 19. В. П. Глушков, 20. Ф. В. Назаров, 21. П. М. Тукманов, 22. А. Ф. Чернова, 23. В. А. Шишкин, 24. Г. Ф. Похвалов, 25. В. М. Рыжов, 26. А. П. Столяров, 27. А. Е. Строкина, 28. Н. А. Семенов, 29. И. А. Гребнев, 30. В. И. Товашов, 31. В. Т. Морозов, 32. Н. П. Пупырев, 33. К. Л. Ролле, 34. А. А. Торкунов да 35. П. К. Стекольщиков.

Конференций тугак ВКП(б) Горкомын ревизионный комиссийжым сайлыш. Ревизионный комиссийын членжылан тайне голосоване дене тыгай еҥ-шамыч сайлалтыныт: 1. П. М. Гуляев, 2. М. Н. Свинцов, 3. А. И. Сизов, 4. А. Ф. Зонов да 5. А. И. Обухов.

ВКП(б) ГОРКОМЫН ПЛЕНУМЖО

18 июньышто ВКП(б) Горкомын организационный пленумжо эртыш. Пленум ВКП(б) Горком бюро член ден секретарь - шамычым сайлыш.

ВКП(б) Горком бюро членлан: 1. В. М. Архипов, 2. П. М. Фуфыгин, 3. П. А. Меледин, 4. А. Г. Павлова, 5. Ф. В. Назаров, 6. П. М. Тукманов да 7. А. Е. Строкина йолташ - шамыч сайлалтыныт.

ВКП(б) Горкомын первой секретарьлан В. М. Архипов, кокымшо—П. М. Тукманов да кумышо— А. Е. Строкина йолташ-шамыч сайлалтыныт.

103

Советский пианист-шамыч лӱмеш Парижский полпредствыште прием лийын

Изан лӱмеш эртарыме пианист-шамычын брюсельский тӱнямбал конкурсышто сеҥымашке лекше советский пианист - шамыч толмо лӱмеш 17 июньышто СССР полпредствыште (Парижыште) прием лийын. Тиде приемышто дипломатический корпус ден французский музыкальне ден литературно круг представитель-шамыч лийыныт. Нунын коклаште чехословацкий посланник Осуский, литовский посланник Климас, испанский, бельгийский посольство, Брюссельский конкурс лауреат представитель-шамыч да молат лийыныт.

Советский пианист-шамыч Парижыште

Парижыш толшо советский пианист-шамыч шке толмыштым 15 июньышто концертне выступлене дене палемденыт, концертне выступлене радио дене увертаралтын.

16 июньышто Гилельс, Флиер, Серебряков да Михновский парижский „Дом Химии" залеш ыштыме концертыште выступатленыт. Концерт тугак радио дене увертаралтын.

У целюллозный комбинат ышталтеш

Котласыште кугу целлюлозный комбинат строительствылан ямдылалтмаш тӱҥалын. Площадкым ыштат, пашазе поселко строиталалтеш, электростанций, лесопильне завод да молат ышталтеш.

Комбинат составыш пурат: идалыкыште 84 тӱжем тонн целлюлоз ден 5.600 тонн кагазым пушо целлюлозный завод, 500 тӱжем декалитрым пуэн кертше спирт, хлор завод да газохимический завод.

Комбинат энергийым 24 тӱжем киловатт виян шкенжын ТЭЦ-ше гыч налаш тӱҥалеш.

ИК КЕЧЕ „ТАИРЫШТЕ"

7 шагат эрдене горн йӱк шергылтмек „Таир" лагерь кудко шуела шолаш тӱҥалеш. Пионер-шамыч постелыштым тӧрлен, Таир ер серыш волен, шӱргыштым мушкыт. 7 шагат 30 минутлан флаг нӧлташ горн йӱк. Пионер-шамыч линейкыш строиталтыт.

Отряд вожатый - шамыч дежурный вожатыйлан шке отрядше нерген рапортоватлат. Дежурный вожатый старший вожатыйлан рапортоватла. Тӱмыр да горн йӱк почеш флаг нӧлталтеш.

8 шагатлан эр кочкыш. Кочмек пионер - шамыч кружоклашке паша ышташ, тӱрлӧ модыш дене модаш БГТО значеклан нормым сдаташ тӱҥалыт. Кеҥеж нормо дене БГТО значеклан 50 еҥ нормым сдатлен пытарат. Лагерьыште модыш шуко: футбол, волейбол, баскетбол. качалке, крокет, да молат— пиялан йоча-шамычым шке декыжт ӱжыт.

11 шагат жапыште йоча-шамыч кечеш могырыштым калитлат, вара 15 минут жап йӱштылыт. Тыге кечывал кочкыш шуэш. Кечывал кочкыш деч вара мертвый час. Пионер-шамыч павильоныште малат.

Кок шагат эртымек тӱрлӧ кружок-шамыч пашаштым тӱҥалыт. Тыге жап 5 шагат марте эрта. 5 шагатлан чай.

8 шагатат 30 минут—ужин. Ужин марте пионер-шамыч модыт. Таирыште колым кучат, пуш дене гулятлат.

9 шагат 30 минутышто пионер - шамыч линейкыш погынат. Флагым волтымек, горн йӱк дене пионер шамыч малаш возыт.

Тыге „Таирыште" кече жап шиждe эрта.

Каласаш кӱлеш, „Таир" лагерьыште шуко ситыдымаш-шамыч улыт. Эн ончычак кече режим точно ок шукталт. Теве 17 июньышто эр кочкышым 1 шагат вараш кодын тӱҥалме. Кинде ситен огыл. Тыгак кечывал да кас кочкышат пеш вараш кодын гына тӱҥалалтын. Меню ик тӱрлӧ, садлан йоча-шамыч йыгыжген пытеныт. Атеӱзгар-шамыч ситышын уке. Малаш пеш шыгыр. Ик павильон эшат строитлыде шинча.

ВЛКСМ райкомол-шамыч лагерыш толшо-шамычлан лагерь илыш нерген умылтарен колтен огытыл. Шуко пионер лагерьыш ик бельйо дене гына толыныт. Пионерский костюм складыште 45 мужыр уло, но яра кийыктат.

Лагерьыште воспитательный пашам начар шындыме. Пионер-шамыч шке вийышт дене пьесым шындынешт. Туге гынат, пьес уке дене нуно шонымыштым шуктен огыт керт. Моло кружок-шамычат начар ыштат. Мертвый час формальне гына эртаралтеш. Пионер-шамыч—мертвый час жапыште модын куржталыт. Линейкыш пионер-шамыч галстук деч посна мият. Тушто шургат. Вараш кодмашат пытарыме огыл. Яра жап годым галстукым пеш шагал пионер пыжыкта. Тиде ситыдымаш нерген вожатый - шамыч пионер-шамычлан умылтарен шуктен огытыл. Вожатый-шамыч шкештат галстук деч посна коштыт (Петрова, молат). Посна вожатый-шамыч дежурный вожатыйым огыт колышт (Селиванова).

„Таир" лагерьым 12 июньышто почмо гынат, паша планым лагерь начальник кызыт гына ыштен. Ты жап марте чыла пашат план деч посна ышталтын. Йоча-шамыч кином пеш вучат. Но лагерь начальник Кузьминых йолташ йоча-шамычын йодмыштым шукташ ок тырше. Газет ок сите. „Ямде лий" газет йӧршеш ок тол.

Лагерьыште 213 пионер кана. Чылаже 6 отряд ыштыме, но отряд, тыгак звена-шамыч коклаште соцсоревнование шарме огыл. Але марте кече ик семынак эрта. У гыч нимоат ок ышталт. У Таирыш гына ик кана походым ыштыме. Пионер-шамыч у модышым, иктаж мом уым вучат. Но тиде паша нимоат ок ышталт.

ВЛКСМ Обкомлан нине ситыдымашым кызытак пытарен, республиканский пионер лагерьым ончыл верыш лукман.

Мих. Смирнов.

18 июнь.

Пашам начарын ыштат

„Йошкар - кече" колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийыште (Сотнур район) дисциплиным пеш начарын шындыме. Комсомольский погынымаш пеш шуэн лиеш, погынымашке комсомолец-шамыч пелыже нарат огыт тол. Политучебо гын йӧршеш мондалтын. Пропагандист Тойкинов П. Е. апрель тылзыште ик занятийым эртарыш да, тудлеч вара комсомольский организацийыш ик канат толын огыл. Вет Тойкинов йолташ политучебын значенийжым раш пала.

Адак антирелигиозный паша йӧршеш огеш ышталт. Теве „семык" пайрамлан комсорг Платонов, избач Алеев кум кече годым йӱын коштыч. ВЛКСМ Сотвур райком тидын нерген шинча гынат, нимогай мерым ыштен огыл.

Карай.

ФУТБОЛ

КОК МАТЧ

17 июньышто Йошкар-Ола „Динамон" кокымшо командыже „СССР кубокылан участвоватлаш ыштыме Горький оласе „Электрик" команде дене футбольный встречыште лие. Модыш первой таймыштак чот талышныш. 5 минут модмек уна команде первой мячым, 18 минутышто кокымшо мячым пуртат. Динамовец-шамыч темпыштым виянгдат да икымше тайм пытымеш „Электрик" командын капкашкыже 2 мячым пуртат. Кокымшо таймыште кок командыжат ик мяч гыч пуртат. Счет 3:3 дене пыта.

* * *

18 июньышто модыш интереснырак лие. Тиде кечын уна-шамыч „Динамон" первой командыже дене вашлийыч. Эн ончычак уна-шамыч нападатлаш тӱҥальыч. Но динамовец-шамычын защитыже пеҥгыдын шогыш. Изиш лиймек динамовец-шамыч модышыштым вийангдат. Нападений сай модаш тӱҥале. Первой мячым уна-шамычын капкашкыже Королев чумал пуртыш. Первой тайм пытымеш динамовец Малышев эша ик мячым пурта. Счет 2:0 дене пыта. Кокымшо таймыште динамовец-шамыч адак ик мячым пуртат. Модышышто „Динамо" команде 3:0 счет дене сеҥен.

Федотов И.

Полышым пуман

„Саемдыше" колхоз пелен (Йошкар-Ола район) теҥий апрель тылзыште первичный комсомольский организацийым почмо. Тушко 4 еҥ пурыш.

Комсомольский организацийым почмо гынат нимогай паша ок ышталт. Комсомолец-шамыч коклаште политучебо ок эртаралт. Комсоргым алят сайлыме огыл да комсомольский взносым йӧршын погымо огыл.

Иванов.

КЛАРА ЦЕТКИН

(Колымыжлан 5 ий темын)

5 ий ончыч, 1933 ий 20 июньышто Моско лишан выдающий ӱдрамаш—Клара Цеткин йолташ колен. Клара Цеткин германский коммунистка ыле.

Клара Цеткин пролетарский революцийын пламенный трибунжо, тӱнямбалсе коммунистический движенийын эн виднейший вождьшо, германский коммунистический партийын вождьшо, ӱдрамаш - шамычым эрык илышыш лукшаш верч кучедалшыже, Совет Ушемысе шемер калыкын йолташыже да тангыже ыле.

Клара Цеткин 1857 ийыште Германиеш саксонский Нидерау ялеш шочын. Тудын ачаже туныктышо ыле. Клара Цеткинат ончыч туныктышылан пашам ыштен. Пеш самырыкше годымак кугыжан Россий гыч толшо эмигрант — революционер - шамыч дене лишемеш. 1878 ийыште Клара Цеткин тунамсе Германский нелегальный социал-демократический партийыш пурен да тудо жап гыч тӱҥалын пытартыш илыме кечыже мартен активный революционер лийын.

Энгельс ден Ленинын соратницаже—Клара Цеткин пӱтынь чапле поян илышыже тӱнямбалсе революционный движенийын историй дене кӱрлаш лийдымын кылдалтын.

Клара Цеткинан революционный деятельностьшо пеш шуко тӱрлӧ образан ыле. Тудо нойде пашам ыштен: возен, редактироватлен, агитироватлен, партийный тӱрлӧ поручениййым шуктен.

Клара Цеткин шуко шке илышыжым ӱдрамаш-шамычым утарышашлан пуэн. Тудо ӱдрамаш - шамычын революционный движенийын основательже да вуйлатышыже ыле. 1910 ийыште Клара Цеткинан ойжо почеш тӱнямбалсе ӱдрамаш кече ышталте, кудым ме кажне ийын 8 мартыште эртарена.

Клара Цеткин пӱтынь шке илышыже мучко оппортунист, пашазе классын предатель-шамыч ваштареш чакныде кучедалын. Империалистический сар жапыште Клара Цеткин империалистический сарым поддерживатлыше, социал-демократийын вождьшо-шамычын предательский политикышт ваштареш решительне выступатлылын. Кеҥежым 1915 ийыште 58 ияш Клара Цеткинам антивоенный пашажлан тюрмашке петырат.

СССР-ысе Великий Октябрьский социалистический революций нерген уверым Клара Цеткин кугу энтузиазм ден вашлиеш.

Германий коммунистический партий радамыште Клара Цеткин кугу почетный верым налын шоген. Тудо Коминтернын шуко конгрессыштыжат участвоватлен, а кумшо конгрессыште Коммунистический Интернационал Комитетын Президиум членыш сайлалтын да илышын пытартыш кечыже марте Президиум членлан шоген.

Клара Цеткинан чыла калык ончылно пытартыш выступленийжым чыла шемер калык ок мондо, фашист-шамычын лӱдыктылмышт деч чот лӱдде, чот черланыше 75 ияш Клара Цеткин 1932 ийыште 30 августышто рейхстагын (парламентын) первой заседанийжым, тудын тошто членже лӱмден почаш Берлиныш каен.

Клара Цеткинан чыла чапле илышыже, талантше, шинчымашыже пашазе класслан да тудын эрык верч кучедалмашыжлан пуалтын.

Отв. редактор— Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90. | Упол. Главлита Мар. АССР А—611. Тираж 3000 экз. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.